

κάβουρας

κάβουρας, ο, πλ. **κάβουρες, οι** (βλ. λ.), θηλ. **καβουρίνα, η**, ουσ. [<μτγν. κάβουρος <αρχ. κάραβος. Απίθανη η παραγωγή από το αρχ. Κάβειρος]. **1.** είδος μαλακόστρακου, ο καρκίνος της θάλασσας: «ο κάβουρας είναι πολύ νόστιμος, όταν τρώγεται βραστός». (Λαϊκό τραγούδι: *πάει ο κάβουρας το βράδυ, βρίσκει το τσαρδί ρημάδι // κι η μαμά τους η κυρία καβουρίνα, κάνει τσάρκα με το σπάρο στη Ραφίνα*). **2.** ο τσιγκούνης: «σιγά που σου 'δωσε δανεικά αυτός ο κάβουρας!». **3.** το γαλλικό κλειδί, που χρησιμοποιείται από υδραυλικούς και άλλους μηχανικούς: «πήρε τον κάβουρα και ξεβίδωσε τη βάνα». Από την ομοιότητα της λαβίδας που έχει αυτό το κλειδί με τη δαγκάνα του κάβουρα. Ο Ε. Ζάχος στο λ. *κάβουρας* δίνει την παρακάτω ερμηνεία: το κίνητρο, η έμμονη ιδέα που έχουμε, η ανησυχία που μας κάνει να ερευνούμε, να δρούμε, να ανακατευόμαστε συνεχώς σε νέες υποθέσεις και ως παράδειγμα παραθέτει: *δεν έχει μέσα του κάβουρα, δεν έχει ανησυχίες και κίνητρα*. Κατά τη γνώμη μου, ο Ε. Ζάχος, μπερδεύει τον κάβουρα με τον τσαγανό, που είναι μικρότερος από τον κάβουρα και πολύ πιο γρήγορος, πολύ πιο ευκίνητος. Υποκορ. **καβουράκι, το** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 11 φρ.)·

- *εδώ σε θέλω κάβουρα να περπατάς στα κάρβουνα*, **α.** λέγεται στην περίπτωση που θέλουμε να δώσουμε σε κάποιον θάρρος, κουράγιο να αγωνιστεί, για να ξεπεράσει τη δύσκολη θέση στην οποία βρίσκεται: «βέβαια, ο θάνατος του πατέρα σου δεν ήταν μικρό πράγμα, όμως εδώ σε θέλω κάβουρα να περπατάς στα κάρβουνα και να συνεχίσεις τη ζωή σου». **β.** λέγεται στην περίπτωση που προτρέπουμε κάποιον να μας αποδείξει έμπρακτα πως μπορεί να φέρει σε πέρας κάτι όχι εύκολο ή συνηθισμένο: «μα είσαι με τα καλά σου, που θέλεις να καταπιαστώ με μια τόσο δύσκολη υπόθεση; -Εδώ σε θέλω κάβουρα να περπατάς στα κάρβουνα». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *εμ*·

- *η δουλειά πάει σαν τον κάβουρα ή πάει σαν τον κάβουρα η δουλειά*, βλ. λ. [δουλειά](#)·

- *η δουλειά προχωράει σαν τον κάβουρα ή προχωράει σαν τον κάβουρα η δουλειά*, βλ. λ. [δουλειά](#)·

- *κινείται σαν κάβουρας ή κινείται σαν τον κάβουρα*, βλ. συνηθέστ. *πάει σαν κάβουρας*·

- *ο κάβουρας στην τρύπα του, μεγάλος άρχος (= άρχοντας) είναι*, και ο πιο ταπεινός άνθρωπος, στο σπίτι του είναι αφέντης, άρχοντας: «μπορεί να είναι πολύ φτωχός αλλά όλη η οικογένειά του τον βλέπει σαν Θεό, γιατί ο κάβουρας στην τρύπα του, μεγάλος άρχος είναι»·

- *πάει σαν κάβουρας ή πάει σαν τον κάβουρα*, **α.** προχωρεί πολύ αργά, καθυστερεί υπερβολικά: «έτσι όπως πάει σαν κάβουρας ο οδηγός, δε θα φτάσουμε ούτε αύριο». **β.** (για δουλειές ή υποθέσεις) εξελίσσεται πάρα πολύ αργά, προχωρεί με μεγάλη καθυστέρηση: «έτσι όπως πάει σαν τον κάβουρα η υπόθεση με την πολεοδομία, ούτε και φέτος θα μπορέσω να πάρω την άδεια για να χτίσω». Από την εικόνα του κάβουρα που προχωράει αργά και λοξά. Συνών. *πάει σαν χελώνα ή πάει σαν τη χελώνα*·

- *περνάει σαν τον κάβουρα στον τέντζερη*, βλ. λ. *τέντζερη*·

- *περπατάει σαν κάβουρας ή περπατάει σαν τον κάβουρα*, περπατάει αργά και με λοξή κατεύθυνση: «άνοιξε το βήμα σου να προλάβουμε τους άλλους, γιατί αυτός περπατάει σαν τον κάβουρα». Συνών. *περπατάει σαν χελώνα ή περπατάει σαν τη χελώνα*· βλ. και φρ. *πάει σαν κάβουρας*·

- *πηγαίνει σαν κάβουρας ή πηγαίνει σαν τον κάβουρα*, βλ. φρ. *περπατάει σαν κάβουρας*·

- *προχωράει σαν κάβουρας ή προχωράει σαν τον κάβουρα*, βλ. φρ. *περπατάει σαν κάβουρας*·

- *τι θες καημένε κάβουρα να περπατάς στα κάρβουνα*; λέγεται σε κάποιον που καταπιάνεται με κάτι πάνω από τις δυνάμεις του ή τις γνώσεις του και φυσικά αποτυχαίνει: «μπλέχτηκα με μια δουλειά που δεν την ήξερα κι έχασα τα λεφτά μου. -Τι θες καημένε κάβουρα να περπατάς στα κάρβουνα;». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *εμ*. Λέγεται περισσότερο με συμπάθεια παρά με ειρωνεία, όπως θα μπορούσε να θεωρηθεί·

- *τι 'ν' ο κάβουρας, τι 'ν' το ζουμί του!* λέγεται για οτιδήποτε που υπάρχει σε ασήμαντη, σε αμελητέα ποσότητα,

λέγεται για οτιδήποτε από το οποίο μπορεί κανείς να αποκομίσει ασήμαντο, αμελητέο κέρδος: «έβγαλα είκοσι ευρώ από μια μετακόμιση και μου ζητούσε τα μισά, επειδή, λέει, με βοήθησε, όμως, τι 'ν' ο κάβουρας τι 'ν' το ζουμί του!». (Λαϊκό τραγούδι: *μη σε γελάν τα κόλπα του κι οι κουτσαβακισμοί του καθότι **τι είναι ο κάβουρας και τ' είναι το ζουμί του***).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας